

Šolski center Slovenj Gradec

Srednja šola Slovenj Gradec in Muta

Koroška ulica 11

2380 Slovenj Gradec

STROKOVNA EKSKURZIJA V TOSKANO (OKTOBER 2022)

Dijaki programa Gastronomija in turizem: GTT4 in GTT3 z mentorji

Slovenj Gradec, 2023

UVODNE BESEDE

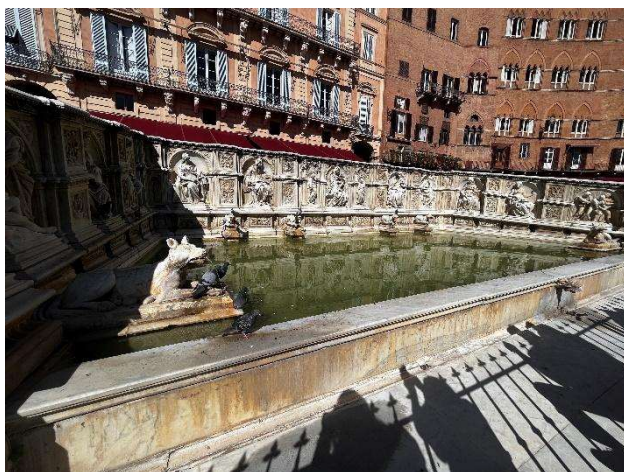
Dijaki tretjih in četrth letnikov programa Gastronomija in turizem smo se oktobra 2022 odpravili v Toskano na tridnevno ekskurzijo, kjer smo izvedeli veliko zanimivih stvari o zgodovini Toskane, kulturi in znamenitostih; pri tem pa smo se preizkusili tudi v vlogi turističnih vodnikov. Med ekskurzijo je vsak dijak glede na izbrano temo opravil kratko vodenje. Ker imamo v šoli obvezen predmet italijanščino, nam je ta večdnevna ekskurzija pomagala tudi pri utrjevanju znanja italijanskega jezika. Veliko smo izvedeli tudi o umetnostni zgodovini, s katero so Firenze in tudi druga mesta zelo bogata.

Na strokovno ekskurzijo smo se odpravili v sredo, 5. 10. 2022, v poznih večernih urah. Z avtobusom smo se vozili kar nekaj ur. Naš prvi cilj so bile Firenze, ki veljajo za prestolnico Toskane. Tisti dan nas je čakalo veliko predstavitev in ogledov. Med ogledi smo imeli tudi nekaj prostega časa. Zvečer smo se odpravili do kraja Montecatini Terme, ki je znan zdraviliški kraj. V tem kraju smo dvakrat prenočili.

Drugi dan smo se po zajtrku odpravili do mesta Siena. Popoldne smo si ogledali še zanimivo mesto, znano po številnih stolpih še iz zgodovine, v sodobnem času pa po najboljšem sladoledu na svetu - San Gimignano. V tem mestu, znanem tudi kot mesto stolpov, smo imeli veliko priložnosti za nakup spominkov ter za pokušnjo najboljšega sladoleda in ogled različnih muzejev (zelo zanimiv je bil muzej mučilnih naprav).

Tretji dan smo si ogledali svetovno znane znamenitosti v Pisi: Trg čudes, poševni stolp, krstilnico in katedralo. Bili smo izjemno navdušeni, saj si nismo predstavljali tako izjemnega doživetja v živo, ker smo te znamenitosti vedno gledali le na fotografijah. Tam smo imeli tudi nekaj prostega časa, nato pa smo se počasi odpravili naprej do mesta Lucca, ki nas je očaralo na svoj način. Popoldne smo z ogledi počasi zaključili ter se odpravili domov. V Slovenj Gradec smo se vrnili v poznih večernih urah. Med potjo proti domu smo si čas krajšali s poslušanjem glasbe in podoživljanjem vtisov ekskurzije.

V vseh treh dneh je nastalo tudi veliko fotografij. Vse dodane so iz lastnega arhiva dijakov in dijakinj GTT4 in GTT3. Želimo vam, da skupaj z nami ob prebiranju tega biltena in ogledu fotografij podoživite našo tridnevno ekskurzijo in uživajte skupaj z nami.

Dijaki GTT3 in GTT4

KAZALO

1	SPLOŠNO O ITALIJI	4
2	TOSKANA IN NJENA ZGODOVINA	5
3	MONTECATINI TERME	6
4	FIRENCE	7
5	TRG MICHELANGELO	8
6	CERKEV SANTA CROCE	10
7	NASTANEK GALERIJE DEGLI UFFIZI	11
8	SOBE IN UMETNIŠKA DELA V GALERIJI UFFIZI	12
9	ŽIVLJENJE LEONARDA DA VINCIJA	13
10	DELA LEONARDA DA VINCIJA	14
11	SAN LORENZO IN PALAZZO PITTI	15
12	SAN GIMIGNANO	16
13	MICHELANGELO BUONAROTTI IN NJEGOVA NAJPOMEMBNEJŠA DELA	18
14	ŽIVLJENJE MICHEANGELA	20
15	KATEDRALA SANTA MARIA DEL FIORE	21
16	TURISTIČNI OPIS MESTA SIENA	23
17	GALILEO GALILEI	25
18	PISA	26
19	NEKAJ ZABAVNIH UTRINKOV Z NAŠE POTI PO TOSKANI	28

1 SPLOŠNO O ITALIJI

Italija je parlamentarna republika v Južni Evropi. Meri približno 301.000 km² in leži večinoma na Apeninskem polotoku, ki ga zaradi značilne oblike pogosto imenujejo "škorenj", ter na dveh velikih otokih - Siciliji in Sardiniji. Z 61 milijoni prebivalcev je Italija članica EU. Denarna valuta je evro. Glavno mesto je Rim, njene sosednje države pa so Slovenija, Švica, Avstrija in Francija.

Italija je znana po svoji kulinariki, ki temelji na domačih testeninah, sveži zelenjavi, dobrih siri skupaj s kozarčkom okusnega vina. Z znanimi jedmi se zagotovo srečujete vsak dan: pica, različne testenine, lasanje, sir parmigano, mozzarella, tiramisu ... V italijanskem mestu San Gimignano je sladoledarna, ki je pet let zapored zmagala na tekmovanju za najboljši sladoled. Ima zelo veliko ponudbo različnih vrst sladoleda, zagotovo nekaj čez 50 vrst. Ponaša se z zelo zanimivimi vrstami le-tega, kot so sladoled z aromatičnimi zelišči, s penečim vinom in tako dalje. To mesto smo obiskali tudi mi in seveda tudi poskusili odločne sladolede. Čakalna vrsta je običajno kar dolga in tudi mi smo čakali okoli 15 minut.

Italija je ena izmed največjih proizvajalk vina na svetu. Skupaj imajo pokritih 702 000 hektarov vinogradov. Vina proizvajajo v prav vsaki regiji Italije, najboljša pa proizvajajo prav v Toskani. Tu proizvajajo najbolj poznano italijansko vino Chianti. Najbolj razširjena vrsta je Sangiovese. Ti dve vrsti vina lahko po želji poskusite in sami ocenite, če sta res najboljši (edini pogoj je, da ste polnoletni in lahko poskusite največ dva kozarca). Italijanski kulturi največ pomenijo umetnost, družina ter dobra hrana in glasba. Italijani imajo zelo radi življenje, radi ga opazujejo in proslavljajo.

Nekaj fotografij z ekskurzije v Toskano:

Kip Davida v Firencah

Tjaša Kolar in Lana Melak Kac

2 TOSKANA IN NJENA ZGODOVINA

Ozemlje je pretežno gričevnato in ravninsko. Na severovzhodu Toskano obdajajo Apenini. Ob obali je podnebje sredozemsko, na severu pa že skoraj celinsko s temperaturami poleti tudi do 40 stopinj Celzija, pozimi pa se spustijo temperature večkrat tudi pod ničlo.

Toskana ima izjemno in edinstveno umetniško zapuščino. Firenze spadajo v eno izmed najpomembnejših svetovnih slikarskih središč, nekateri jo zato kličejo tudi »umetniška palača Italije«. V Firencah je živel kar nekaj pomembnih predstavnikov umetnosti, in sicer slikarja Cimabue in Giotto, obnovitelj kiparstva Arnolfo in Andrea Pisano ter številni drugi, med njimi tudi genija Leonardo Da Vinci in Michelangelo.

V regiji so številni pomembni muzeji in galerije, vključno z galerijo Uffizi, v katerih se nahajajo številne najdragocenejše umetnine na svetu. V njej najdemo zelo znano Botticellijevo delo - Rojstvo Venere. Večina pomembnih fresk, kipov in slik v Toskani se nahaja tudi v bogatih cerkvah in katedralah. Najbolj znane so: katedrale v Firencah, Sieni, Pisi ter kolegijška cerkev v San Gimignano.

Zgodovina Toskane sega v 8. stoletje pr. n. št., ko naj bi Etruščani pripluli iz Male Azije do Tirenske obale. Poselili so današnjo Toskano in se postopoma razširili po Padski nižini. Čez čas so poseljevali velik del Rimskega imperija. Etruščani so zapustili Toskani ime - »Etrurija«. Kot večina Apeninskega polotoka je Toskana po padcu Rimskega cesarstva prišla v oblast Svetega rimskega cesarstva. Leta 1115 so se Toskana in njena mesta, po smrti ugledne fevdalke Matilde iz Kanose, začela spreminjati v komune. Prvo izmed teh komun je bilo mesto Luca, ki smo si ga tudi ogledali. Dežela je bila nato sestavljena iz mestnih držav, najhitreje razviti državi pa sta bili Firenze in Siena. V 15. stoletju je na oblast prišla znana družina Medičejcev, ki je močno spremenila celotno Toskano. Za njimi je Toskano vodilo še nekaj voditeljev. Danes je Toskana del Republike Italije.

Neja Marhat in Sara Oder

3 MONTECATINI TERME

Je kraj kar sedmih kopališč oz. term. Je majhno mestece z okoli 22.000 prebivalci. Ali kdo ve, po čem je znano? Cenjeno je zaradi svojih zdravilnih voda, vsaj od 16. stoletja, ko so bile tu zgrajene prve terme. Z geografskega vidika Montecatini Terme ležijo na sredini med Firencami in Viareggio, v slikoviti pokrajini zelenih, gozdnatih in z žitom obremenjenih majhnih vzpetinah, ki jih obdajajo rodovitna zemlja ter številni oljčni nasadi in vinogradi. Obiskovalci ne prihajajo samo zaradi zdravilišč, ampak tudi zaradi nakupovalne, restavracijske in športne ponudbe (majhne prestižne trgovine). Mesto poleg rekreacijskih term ponuja tudi številne stavbe "secesijske arhitekture". Majhna gorska vasica Montecatini Alto spada v občino in do nje lahko pridete z najstarejšo še delujočo žičnico v Italiji.

ZGODOVINA

Sprva je bil edini obstoječi Montecatini tisti na hribu, kopališče pa ni bilo nič drugega kot močvirje pod gradom. Že od časa antike je bilo znano, da imajo vode tega močvirja zdravilne lastnosti. Danes je tu čudovita sprehajalna pot, ki obdaja celotno mesto. Spominja na nekdanji krog obzidja, čeprav so do zdaj izginila vsa vrata in so ostala samo ena v Borgu, ki se nahajajo na spodnjem vhodu v mesto, proti severu. V srednjem veku je bil Montecatini, kot je že omenjeno, sestavljen iz številnih močvirij, zato so zgradili mostni jez, da je bilo mogoče prečkati blatno vodo Montecatinija in močvirnato okolico.

V Montecatiniju se nahaja sedem zdravilišč, torej je mesto opremljeno večina s spaji, zdravilišči in velnesi. Tako mesto kliče na velnes vikend oddih ali preprosto na spontane sprostitvene počitnice telesa in duha.

TERME TETTUCCIO SPA: Obdaja jih eleganca in arhitektura svobode. Obisk zdravilišča je presenetljivo cenovno dostopen. Terme so iz kamnite strukture, katero obdajajo mogočni stebri in kipi iz preteklosti. V notranjosti čakajo goste štirje marmorni oltarji, iz katerih si lahko natočite zdravilno termalno vodo. V notranjosti so številne poslikave po zidu in po stropu. Pred zdraviliščem je zelo lep vrt, na katerem raste cvetlični koledar. To pomeni, da vsak dan drugače posadijo rože v obliki črk in števil dneva.

HOTEL RAPHAEL: Hotel je označen s tremi zvezdicami, kar pomeni, da je kategoriziran po Pravilniku o kategorizaciji nastanitvenih obratov. Vsak hotel se kategorizira do pet zvezdic, če pa presega minimalne kriterije, pa se lahko označi tudi kot superior. Hotel se nahaja pet minut hoje od železniške postaje. Sobe v njem ponujajo satelitsko TV, sef, mini bar, keramična tla in lastno kopalnico.

Vsakodnevno pripravijo samopostrežni zajtrk, v hotelski restavraciji pa se lahko okrepčate z lokalnimi jedmi in italijanskimi specialitetami. V bližini je na voljo brezplačno parkirišče. Na razpolago ima enoposteljne sobe, sobe z zakonsko ali enojnima posteljama in triposteljne sobe. Osebe je po komentarjih gostov odlično ter prijazno, tudi sobe so zelo urejene in čiste. V hotelu sta tudi wi-fi in klima. Recepcija je na voljo 24 ur. V hotelu so dovoljeni tudi hišni ljubljenci. Hotel Raphael ima 3 nadstropja. Če imate radi azijsko hrano, je blizu hotela tudi restavracija, ki to ponuja - Kisso sushi.

Firence so oddaljene okoli 50 km. Gostje komentirajo, da je to njihov najljubši predel destinacije Montecatini Terme.

Neža Vrhovnik, Urška Rebernik

4 FIRENCE

Firence so glavno mesto italijanske dežele Toskana. Je največje oz. najbolj naseljeno mesto v Toskani s 383.000 prebivalci oziroma več kot 1.520.000 v svojem metropolitanskem območju. Firence so bile središče srednjeveške evropske trgovine in financ ter eno najbogatejših mest v tej dobi. Veljajo za rojstno mesto renesanse in se imenujejo »ATENE SREDNJE VEKA«.

Burna politična zgodovina vključuje obdobja vladanja močne družine Medičejcev in številnih verskih in republikanskih revolucij. Medičejci so bili zelo vplivni v Toskani od leta 1434 do 1734. Bili so veliki podporniki znanosti in umetnosti. Od leta 1865 do 1871 so bile Firence glavno mesto novo ustanovljene Kraljevine Italije. Florentinsko narečje je osnova standardnega italijanskega jezika in je zaradi prestižnih mojstrov in Danteja Alighierija, Petrarce, Giovannija Boccaccia, Niccolaja Machiavellija in Francesca Guicciardinija postalo jezik kulture po vsej Italiji. Mesto vsako leto privablja na milijone turistov.

UNESCO je leta 1982 razglasil zgodovinski center Firenc za svetovno dediščino. Mesto zaznamujejo kultura, renesančna umetnost, arhitektura ter spomeniki. Tu so številni muzeji in umetniške galerije, kot sta Galerija Uffizi in Palača Pitti, ki še vedno vplivajo na področja umetnosti, kulture in politike. Zaradi firenške umetniške in arhitekturne dediščine je Forbes mesto uvrstil med najlepša mesta na svetu. Je pomemben nacionalni gospodarski center ter turistično in industrijsko vozlišče. Sodobno italijansko ime se je razvilo iz staroitalijanskega imena Fiorenza, imenske različice v številnih tujih jezikih ter starinska slovenska oblika Florenca pa izhajajo iz rimskega imena Colonia Florentia, ki se je nanašalo bodisi na obilje cvetja bodisi na razvojno »cvetočo« naselbino.

Firence ležijo v kotlini, ki jo sestavljajo hribi Careggi, Fiesole, Settignano, Arcetri, Poggio Imperiale in Bellosguardo. Reka Arno, tri druge manjše reke in nekaj tokov tečejo v kotlini. Firence so tako kot tudi celotna Toskana poznane po vrhunski kulinariki in vinu. Najbolj poznani jedi so zrezek po florentinsko, pecorino (ovčji sir), crostini (hrustljivo popečene rezine belega kruha, namazane z olivnim oljem in s česnom), panforte (pecivo iz sadja, lešnikov in različnih začimb) in cantucci (pecivo z mandlji).

Iz Firenc ne morete iti, ne da bi poskusili tudi vino Rosso ali pa vino Bianco. Restavracije, ki so znane po prefinjenih okusih in vrhunskih jedeh, so The Fusion bar, Shonzan Gallery in B. Gallo. Turistično najbolj priljubljena pa je Ristorante da Il Latini.

Razgled na mesto Firenze

Anamaria Cvikl in Tim Meh

5 TRG MICHELANGELO

Piazzale Michelangelo je leta 1869 južno od središča mesta zgradil arhitekt Giuseppe Poggi. V središču trga, ki se imenuje po mojstru renesanse, je kopija njegovega kipa Davida, ki je narejen iz bronu in še danes stoji na istem mestu. Za prevoz kipa do trga je bilo potrebnih kar devet parov bikov. Poleg same kvadratne terase je Poggi hotel postaviti muzej Michelangelovih del na koncu trga nasproti reke Arno, kjer je danes restavracija La Loggia.

Severno od kipa se danes nahaja razgledna ploščad z veličastnim pogledom na osrednji del mesta. Do tega trga lahko pridete z avtomobilom po drevoredu Viale Michelangelo ali pa se sprehodite po stopnišču, katerega smo prehodili tudi mi. S te razgledne ploščadi se zelo lepo vidi katedrala Santa Maria del Fiori, katere rdeča kupola je postala simbol mesta. Poleg katedrale se dobro vidita tudi Palazza Vecchio in stari most.

Ste vedeli, da bi morali leta 2020 organizirati dirko Red bull Soapbox race, vendar je bila odpovedana zaradi koronavirusa? Kaj pa je Soapbox race? To je dirka z vozili na človeški pogon, kar je zelo zabavno. Cilj dirke je, da se človek v vozilu spusti po klancu navzdol in skuša čim prej priti do cilja, ne da se prevrne.

V Italiji je bilo odlično, saj sem videl nekaj novega, doživel nekaj drugega ter videl novo kulturo. Bilo je zanimivo, zabavno in vroče. Ekskurzije bi se udeležil še enkrat, ampak bi raje bival v malenkost boljšem hotelu.

Pogled z razgledne ploščadi na Firenze

Most Ponte Vecchio v Firencah

Tim Meh

6 CERKEV SANTA CROCE

Cerkev Santa Croce je ena od glavnih cerkva v mestu in največja frančiškanska cerkev na svetu, ki je bila zgrajena konec 13. stoletja v slogu florentinske gotike. Ta slovi kot Pantheon v Firencah zaradi velikega števila grobov, v katerih so pokopani številni ugledni Italijani.

V cerkvi je pokopanih kakšnih 270 uglednih Firenčanov, med njimi znamenita imena, kot so Galileo, Ghiberti, Michelangelo in Machiavelli.

Stoji na Piazza di Santa Croce, približno 800 m jugovzhodno od firenške stolnice. Njene najpomembnejše značilnosti so šestnajst kapel, od katerih so mnoge okrasili Giotto in njegovi učenci, grobnice in kenotafi. Legenda pravi, da je Santa Croce ustanovil sveti Frančišek. Oblika stavbe odraža strog pristop frančiškanov. Floris je egipčanski ali tau križ (simbol svetega Frančiška).

Poleg ljubkega samostana so kapela, ki jo je naredil Brunelleschi, okrasil pa Luca della Robbia, majhen muzej z Zadnjo večerjo Taddea Gaddia, in Cimabuejev Križ, ki so ga restavriral po poplavi leta 1966.

Jedro srednjeveških Firenc, natančneje območje med cerkvijo »sv. Martino« in »Piazza dei Donati«, je bila lokacija hiš družine Alighieri iz 13. stoletja. Tako poročajo številni stari dokumenti. V začetku 20. stoletja je občinska uprava po številnih študijah in raziskavah naročila gradnjo hiše v čast Dantejevega rojstnega kraja. Danes je v tej stavbi sedež muzeja, posvečen Danteju, ki je bil za javnost ponovno odprt 1. junija 1994. Muzej je urejen v treh nadstropjih in je simbolno zasnovan po treh najpomembnejših obdobjih njegovega življenja.

Dante se je rodil leta 1265 v obubožani družini nižjega plemstva. Šolal se je v Bologni, na eni izmed vodilnih univerz v Evropi v tistem času, kasneje pa še v Padovi, kjer je študiral filozofijo in astronomijo.

Bil je italijanski pesnik in je deloval v poznem srednjem veku. Njegova Božanska komedija velja za najpomembnejšo pesnitev srednjega veka in največje literarno delo v italijanskem jeziku.

Cerkev Santa Croce

Kip pred cerkvijo

Lucija Gorenšek

7 NASTANEK GALERIJE DEGLI UFFIZI

Leta 1560 je Giorgio Vasari začel graditi Galerijo Uffizi kot pisarne za firenškega vojvodo Cosima I. Gradnja je bila končana leta 1581. Od takrat naprej so firenški vojvode tam shranjevali svoje umetniške pridobitve. Na koncu 16. stoletja so si lahko nekateri ljudje s posebnim dovoljenjem galerijo že tudi ogledali. Ana Maria Luisa, zadnja iz družine Medičejcev, je galerijo Uffizi, tako kot tudi številne druge mestne znamenitosti, zapustila meščanom Firenc. **Uradno je stavba postala umetnostni muzej leta 1765.**

V naslednjih letih je muzej svojo zelo veliko zbirko razdelil med druge muzeje v mestu, npr. Bargellu in muzeju Galleria dell'Accademia, konec 18. stoletja pa je z odprtjem palatinske

galerije predal še večino Rafaelovih slik. **Danes je Galerija Uffizi najstarejša galerija na svetu.**

Že stoletja je igrala pomembno vlogo v mestnem življenju v Firencah in je bila tudi sedež italijanskega senata, ko je v petih letih od 1865 do 1870 postala glavno mesto Italijanske republike.

Z leti je bilo najetih več delov palače za razstavljanje slik in kipov, ki jih je zbrala ali naročila družina Medičejcev. Dolga leta je bilo za prikaz slik od 13. do 18. stoletja uporabljenih 45 do 50 sob. Leta 1565 je prišlo do spremembe. Zaradi bližajoče se poroke pri Medičejcih je sin Medičev naročil Vasariju, da oblikuje skrivni hodnik, po katerem bo princ lahko zapustil vojvodsko palačo v mestu brez spremstva vojske. V nekaj mesecih je bil zaključen koridor, dolg približno en kilometer. Tako je Vasariju uspel edinstven arhitekturni projekt. Uspelo mu je povezati ključne točke mesta; vključno z mostom, reko in upravnim središčem.

V galeriji je bilo v preteklosti tudi kar nekaj incidentov, kot npr. ko je sicilijanska mafija leta 1993 izvedla eksplozijo avtomobilske bombe in poškodovala dele palače ter ubila pet ljudi.

Anuša Sekuti

8 SOBE IN UMETNIŠKA DELA V GALERIJU UFFIZI

Galerija se nahaja v Firencah, v središču mesta ob reki Arno poleg Piazza della Signoria. Ima eno najboljših in najbogatejših zbirk italijanske umetnosti, ki vsebuje vse umetnine od 13. do 18. stoletja. V svoji zbirki hrani neprecenljiva dela, še posebej iz obdobja italijanske renesanse, vrhunec zbirke pa je slikarstvo z deli Leonarda da Vincija, Michelangela Buonarrotija in drugih renesančnih umetnikov. Je najbolj obiskan italijanski muzej in velja za najpomembnejšo ter najstarejšo galerijo na svetu.

Od leta 2015 naprej muzej vodi Nemeč Eike Schmidt, ki je poskrbel za številne inovacije. Kljub epidemiji je leta 2021 muzej obiskalo skoraj dva milijona obiskovalcev. Danes galerija v celoti zaseda prvo in drugo nadstropje velike stavbe. Zbirka v Galeriji Uffizi vključuje skulpture iz obdobja antike pa vse do danes in obsega več kot 1800 razstavljenih slik v 45 sobah. Na glavnem hodniku v obliki črke U stojijo grški in rimski klasični kipi. V prvih šestih sobah so slike Giotta (Pieta), Simona Martinija (Oznanjenje), Pierra della Francesca (Portret vojvode in vojvodinje Urbina), Paola Uccella (Bitka pri San Romanu), Filippa Lippija.

V sobah 10–14 so slike Botticellija (Poklon kraljev, Pomlad, Rojstvo Venere) in njegovih učencev. Zbirka se nadaljuje z Leonardom da Vincijem (Oznanjenje) in Peruginom. Umetnost visoke renesanse je v sobah 25–32 (Tizianova Urbinska Venera, Michelangelova Sveta družina). Galerija Uffizi od leta 2019 sodeluje v florentinski izdaji meseca črnske zgodovine. Florentinski mesec črnske zgodovine se ne osredotoča le na Afroameričane, ampak tudi na skupnosti iz Afrike in njene prebivalce v Firencah ter celotni Italiji. Na podlagi tega je Galerija Uffizi sprejela odločitev, da povabi ljudi k razmisleku o prisotnosti in pomenu črnske identitete v središču ene najbolj izjemnih umetniških zbirk na svetu.

Za vstop v galerijo je potrebno vnaprej rezervirati karto, ki stane najmanj 30 €.

Slika Rojstvo Venere (Nascita di Venere – italijansko)

Vanja Vučetić

9 ŽIVLJENJE LEONARDA DA VINCIA

Leonardo da Vinci je bil italijanski renesančni arhitekt, izumitelj, inženir, kipar in slikar. Rodil se je 15. aprila 1452 v Toskani, in sicer na toskanskem hribu v kraju Vinci. Leonardova starša sta se poročila leto po njegovem rojstvu. Zelo malo je znanega o Leonardovem otroštvu in veliko je zavito v mit. Davčni zapisi kažejo, da je vsaj do leta 1457 živel v gospodinjstvu svojega dedka. Domneva se, da je bil v svoji mladosti blizu svojemu stricu Francescu da Vinciju. Leonardo je prejel le osnovno in neformalno izobrazbo pisanja, branja in matematike, verjetno zato, ker so bili njegovi umetniški talenti prepoznani zgodaj, zato se je njegova družina odločila, da svojo pozornost usmeri tja.

Ko je bil star približno 14 let, se je skupaj s svojo družino preselil v Firence, ki so bile takrat središče krščanske humanistične misli in kulture. Postal je vajenec v delavnici Andrea del Verrocchia, ki je bil vodilni florentinski slikar in kipar svojega časa. To je bilo približno v času smrti Verrocchiovega mojstra, velikega kiparja Donatela. Leonardo je bil izpostavljen tako teoretičnemu usposabljanju kot širokemu naboru tehničnih veščin, vključno z risanjem, s kemijo, z metalurgijo, obdelavo kovin, mehaniko in lesarstvom in tudi z umetniškimi veščinami risanja, slikanja in kiparjenja.

Ko je bil star 20 let, se je kvalificiral za mojstra v cehu umetnikov in doktorjev medicine. Njegov oče ga je zaposlil v lastni delavnici, tudi takrat pa je bila njegova navezanost na Verrocchia tako velika, da je še vedno sodeloval in živel z njim. Leonardo je delal v Milanu od leta 1482 do 1499. Odpotoval je tudi na Madžarsko, kjer se je srečal s kraljem Matijo Korvinom. Naročil mu je, naj naslika Madono. Leta 1500 je Leonardo odšel iz Milana v Benetke v spremstvu svojega pomočnika in prijatelja.

V Benetkah je bil Leonardo zaposlen kot vojaški arhitekt in inženir, ki je razvijal metode za obrambo mesta pred pomorskim napadom. V svojem drugem obdobju v Milanu je Leonardo da Vinci delal načrte za konjeniški spomenik, vendar je to preprečila invazija konfederacije španskih, švicarskih in beneških sil, ki je pregnala Francoze iz Milana. Leonardo je kljub vojnim okoliščinam ostal v mestu. Umrl je v svojem 67. letu starosti, verjetno zaradi možganske kapi. Leonardo naj bi v svojih zadnjih dneh poslal po duhovnika, da mu opravi spoved in da prejme sveti zakrament. Zapisano je tudi, da naj bi kralj med umiranjem Da Vincija držal v naročju njegovo glavo, čeprav je ta zgodba morda bolj legenda kot pa dejstvo.

Obstaja 15 pomembnih umetnin, ki jih večina umetniških zgodovinarjev delno ali pa v celoti pripisujejo Leonardu. V zvezi z Leonardom da Vincijem navadno omenjamo zgolj njegovo umetnost, kar je nekoliko krivično do ostalih področij, na katerih je vzpostavil svoje genialne teorije. Prav iz njegovih del naj bi se začele razvijati znanosti, ki jih poznamo tudi danes (kemija, anatomija, fizika).

David v družbi dveh sošolcev; Tima in Samirja na ploščadi Piazzale Michelangelo

David Ajtnik

10 DELA LEONARDA DA VINCIIJA

Mona Liza: Je najpomembnejše delo Leonarda da Vincija, naslikano na les z oljnimi barvami od leta 1503–1506, slikal naj bi jo do leta 1517. Lahko jo vidite v muzeju Louvre v Parizu, v Franciji.

Zadnja večerja: Freska je Leonardovo najpomembnejše delo iz njegovega milanskega obdobja. Nahaja se v dominikanskem samostanu ob cerkvi Santa Maria della Grazia v Milanu. V nasprotju s tradicijo je izbral trenutek ob zadnji večerji, ko Jezus sporoči svojim zbranim učencem – apostolom, da ga bo eden izmed njih izdal. Ta motiv je kar pogosto opažen tudi v domovih ljudi, kot slika ali pa kot gobelin.

Vitruvijev človek: Je slika, ki jo je Leonardo da Vinci naslikal okrog leta 1490. To je njegovo najznamenitejše delo na področju matematike in razmerij človeškega telesa. Spremljajo jo zapisi o delu arhitekta Vitruvija. Risba, ki je narisana s črnilom na papirju, prikazuje moškega v dveh položajih, kjer so roke in noge iztegnjene v vrisan krog in kvadrat. S pomočjo svojih meritev je ustvaril sliko, ki izraža idealna razmerja človeškega telesa. Sliko hranijo v akademski galeriji v Benetkah v Italiji.

Leonardovi izumi: Leonardo da Vinci ni bil samo slikar, ampak je bil znan tudi kot izumitelj, zaradi česar je bil zelo slaven. Znan je bil tudi po raziskavah na področju gradbeništva, astronomije in anatomije. Eno od področij, ki je Leonarda izredno fasciniralo, je bilo prav človeško telo. Ure in ure je namenil raziskovanju in razumevanju delovanja človeškega telesa. Njegovemu študiju se je posvečal v različnih obdobjih svojega življenja, zanimalo pa ga je vse od anatomije do kroženja krvi po telesu. Njegovi najbolj znani izumi so: helikopter (vijačnica), padalo, leteči stroj, vojni stroj ali malta s 33 pištolami, veliki samostrel, robotska roka ali robotski vitez.

Anja Mikložič

11 SAN LORENZO IN PALAZZO PITTI

Vodenje pri cerkvi San Lorenzo

Cerkev San Lorenzo, ki se nahaja v Firencah, je služila kot prebivališče članov družine Mediči. Zgrajena je bila predvsem v renesančnem slogu in je znana po kapelah, v katerih so pokopani vplivni in znani predstavniki družine Medičejcev. Razdeljena je na staro in novo zakristijo. Notranjost stare zakristije je napolnjena s čudovitimi Donatellovimi medaljoni, lunetami in barelifi. Tam je tudi grobnica Giovannija in Pietra Medičejskega. Notranja površina kupole je okrašena z edinstveno fresko. Upodablja nebo z dnevnimi in nočnimi svetilkami ter tudi takrat znane zvezde. Stene nove zakristije vsebujejo sarkofage dveh vojvod Medičejskih. Znano je, da je bila na njenem mestu od 5.–6. stoletja cerkev posvečena gospodu Genove. Še prej je bilo tu pokopališče, kot potrjujejo z izkopavanji. Kasneje so na istem mestu, sedaj Ferrarijevem trgu, postavili cerkev dvanajstih apostolov. Gradnja katedrale San Lorenzo se je začela let 1115 in je na trgu pritegnila veliko pozornost ljudi.

Palazzo Pitti

Je velika, predvsem renesančna palača v Firencah, ki jo je družina Mediči kupila leta 1549 in je postala glavno prebivališče vladajočih družin Velikega vojvodstva Toskane. Razvijala se je kot velika zakladnica, saj so generacije zbirale slike, plošče, nakit in razkošne predmete. Znotraj se nahaja ena najpomembnejših umetniških galerij na svetu, ki se imenuje Palatina. Poleg tega si lahko ogledate še vrtove, ki so ločeni od glavnih galerij.

Hana Morn

12 SAN GIMIGNANO

San Gimignano ali tudi srednjeveški Manhattan je majhno srednjeveško mestece, ki slovi po svoji starodavni arhitekturi in srednjeveških mostovih. Včasih so ga ljudje imenovali tudi mesto stolpov, saj so ljudje v srednjeveškem času s stolpi izkazovali svoje bogastvo. Od 16. stoletja dalje so ljudje v tem mestu prepovedali gradnjo stolpov. Najbolj znane značilnosti, ki si jih turisti ogledajo, so stolpi; ohranjenih je 13, bilo pa jih je 70. San Gimignano je znan predvsem po žafranu, slovi pa tudi po vinu Vernaccia di San Gimignano ter po znameniti šunki. Skozi San Gimignano pelje glavna ulica, ki se konča na glavnem trgu in se imenuje Piazza della Cisterna. Trg se imenuje po vodnjaku, ki je lociran sredi tega trga, okrog tega pa se nahajajo različni lokali, trgovine ter tudi sladoledarna Dondoli.

Prvi trg, ki smo si ga ogledali, se imenuje Piazza della Cisterna. Obkrožen je s plemiškimi hišami, srednjeveškimi stolpi, z gostilnami in s trgovinami. Nekoč je imel funkcijo gostitve tržnice, festivalov in mestnih turnirjev.

Tipičen pogled na pokrajino Toskano v okolici San Gimignana

Okoliška hribovita pokrajina San Gimignano nudi idealne pogoje za vinogradništvo. Hrana v San Gimignano je okusna in zelo preprosta. Priljubljen prigrizek, ki ga lahko pojedete na poti, je cecina - lahek čičerikin kruh, pogosto prelit z oljčnim oljem in posut s poprom. Sladice v San Gimignano so zares izvrstne. Najbolj priljubljene so torta Panaforte (preprosta toskanska torta iz mandljev, orehov in raznih začimb), torta z žafranovim biskvitom ter torta di riso. Kot pove že samo ime, je to torta, ki je narejena iz riža, mandljev in mleka.

Zelo znan praznik v San Gimignano je Ferie delle Messi ali srednjeveški festival žetve. Ljudje so upali, da bodo pridobili obilo letine s petjem, plesom in z igranjem srednjeveških iger, kot so vlečenje vrvi, lokostrelstvo in znana igra Giostra dei Bastioni, kjer so vitezi tekmovali med seboj, oboroženi s palicami. Danes dogodek poteka tretji teden v juniju; začne se v petek in konča v nedeljo zvečer. V teh urah se mestece vrne korak v preteklost in ponudi tipično srednjeveško vzdušje.

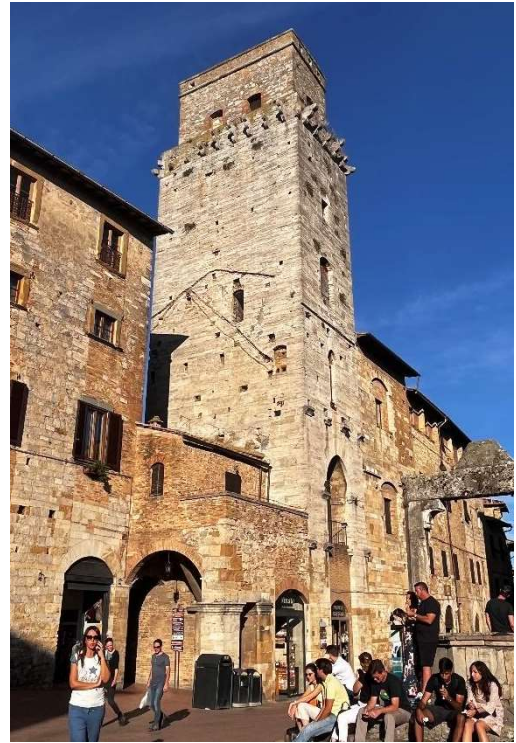
Obiskali smo tudi sladoledarno Dondolli. Odprli so jo 8. aprila 1992, pred natanko 30 leti. Lastnik je starejši gospod Sergio, ki ima trgovnico tudi v Parizu. V njegovi galanteriji lahko poskusite dva klasična okusa: čokolado in pistacijo. Njegovi najbolj znani mešani okusi so: mango s kokosom in z rižem, roza grenivka, peneče vino, smetana z žafranom in oreški ter navadna smetana z aromatičnimi zelišči. Sladoledarno predstavljajo številni svetovni vodniki, nenehno ga obiskujejo mednarodne televizije. Uporabljajo biološko mleko in sadje, zato velja, da je njihov sladoled eden najkakovostnejših. Najnižja cena je od 2,20 pa vse do 5 €. Prejeli so nagrado za najboljši sladoled na svetu in številne druge nagrade.

Nato smo odšli do Piazza del Duomo, ki je srce San Gimignana. Tukaj je bilo v srednjem veku središče verskega in političnega življenja mesta. Skupaj s trgom Piazza della Cisterna se nahaja na križišču med Via Francigena ter starodavno cesto, ki je povezovala Sieno s Piso. Trg ima obliko trapeza, ki jo je dobil v 13. stoletju. V tem obdobju je bilo v tej vasi zlato obdobje gospodarstva in političnega udejstvovanja. Na tem trgu so najpomembnejše zgradbe mesta: na severni strani izstopata Salvuccijska stolpa dvojčka, ki se dvigata proti nebu, na nasprotni strani Palazzo Nuovo del Potestà z ložo mestne občine, poleg nje ogromen Torre Grossa in Torre Chigi. Trg je dobil svoje ime po kolegialni cerkvi, znani tudi kot Duomo, ki nad njim dominira z vrha stopnišča. Zgrajena je bila v 11. stoletju in je ena najbolje ohranjenih zgradb v romanskem slogu v Toskani.

Legenda o Hudičevem stolpu

San Gimignano je kraj z bogato zgodovino in legendami. Ena od teh se nanaša na Hudičev stolp, ki je postal znan tudi po Assassin's Creedu. Legenda pravi, da je njegov prvi lastnik, ko se je vračal z dolgega potovanja, ugotovil, da je stolp veliko višji, kot je bil takrat, ko ga je zapustil, ne da bi sploh naročil kakršno koli prenovno stavbo. Njegovi sovaščani so prisegli, da na vzpetini v stolpu niso videli nikogar delati. Dogodek so pripisali delu hudiča, ki bi ponoči dvignil zgradbo.

Njegov poseben in ezoteričen vidik, odsotnost oken in štrleče police so mu dali nepremagljiv del, ki je spodbudil legendo. Poleg tega lahko s trga Piazza Della Cisterna vidite veliko razpoko, ki prečka celoten stolp; državljani so vedno mislili, da je hudič, ko je splezal na stavbo, pustil te sledi s svojimi kremplji.

Tanja Škratek, Nika Budimir

13 MICHELANGELO BUONAROTTI IN NJEGOVA NAJPOMEMBNEJŠA DELA

Kip Davida:

David je kip iz marmorja, ki ga je naredil italijanski renesančni umetnik Michelangelo Buonarotti med leti 1501 in 1504. Izklesan je bil iz marmornega bloka, ki so ga za sabo pustili drugi kiparji. Ko je bil dokončan, so ga postavili pred palačo Palazzo Vecchio. Izvirnik je zdaj v akademiji, kopije pa so nameščene na Piazza della Signoria in Piazzale Michelangelo, od koder se razprostira pogled na Firence. Michelangelov David je postal eno najbolj priznanih del renesančnega kiparstva, simbola moči in mladostne lepote.

Freska Poslednja sodba ter ostale freske v Sikstinski kapeli:

Sikstinska kapela se nahaja v Vatikanu, v njej izberejo in razglasijo tudi novega papeža. Znana je po več freskah. Izdelavo znamenite Michelangelove freske na stropu je naročil že papež Julij II. Ta je nastala med letoma 1508 in 1512 in velja za eno največjih del visoke renesanse, saj prikazuje devet zgodb Božjega stvarjenja sveta, Božjega odnosa s človeštvom in Padec človeka iz Božje milosti. To delo je bilo med prvimi popularnejšimi deli Michelangela. Michelangelo tega projekta najprej ni hotel narediti in je nato zahteval proste roke pri izbiri motivov.

Med ljudmi so kasneje krožile različne zgodbe, da freske ni poslikal leže, ampak stoje na obsežnem lesu z iztegnjenim vratom. V drugačnih političnih razmerah se je po pustošenju Rima vrnil in med letoma 1535 in 1541 za papeža Klemna VII. in Pavla III. naslikal znamenito fresko Poslednja sodba.

Križanje svetega Petra:

Je zadnja freska ali delo, ki ga je izdelal Michelangelo leta 1541 v vatikanski palači Cappella Paolina. Za izdelavo freske je dobil naročilo od papeža Pavla III. V nasprotju s številnimi drugimi upodobitvami svetnika iz renesančnega obdobja se Michelangelo v svojem delu osredotoča na veliko temnejšo temo - Svetnikovo smrt. Pozornost je osredotočil na upodobitev bolečine in trpljenja, obrazi prisotnih pa so očitno užaljeni. Obnova freske je bila dokončana leta 2009. Projekt obnove je trajal pet let in je bil vreden tri milijone evrov. Obnova je razkrila podobo, za katero se domneva, da je to avtoportret Michelangela. Lik stoji v zgornjem levem kotu freske, oblečen v rdečo tuniko in modri turban. Modre turbane so pogosto nosili renesančni kiparji, da bi preprečili prašenje las.

Bacchus:

To je njegovo, poleg Piete, največje delo. Je eno od redkih del, kjer je umetnik opozoril na pogsanske teme. Kip je bil ohranjen v Rimu in je narejen v obliki rimskega boga vina v opitem, ležečem položaju, ki ga je na začetku naročil znani italijanski kardinal Raffaele Riario, katerega pa je na koncu po ogledu zavrnil.

Kip je bil na začetku 16. stoletja postavljen na vrtu rimske palače, ki je bila dom bankirju Jacopu Galliju. Zaradi nestrinjanja in nesoglasja ljudstva so kip leta 1871 premestili v florentinski muzej Museo Nazionale del Bargello, kjer sta razstavljeni še kip Brutusa in nedokončani kip David in Apollo.

Tjaša Miklavc Gregelj

14 ŽIVLJENJE MICHEANGELA

Michelangelo Buonarroti se je rodil 6. marca 1475 v Capreseju, v toskanski vasi, kjer je njegov

oče služboval kot uradnik florentinske republike. Firenze so bile v renesansi najpomembnejše središče umetnosti in kulture. Ko se je Michelangelova družina preselila v Firenze, je Michelangelo kot zelo nadarjen umetnik odraščal ob natanko pravem času in v natanko pravem kraju.

Pri trinajstih letih je bil Michelangelo vajenec pri Domenicu Ghirlandaiu, vodilnemu freskarju v Firencah. Njegova glavna želja je bila postati kipar, čeprav o tem, kako si je pridobil ustrezno kiparsko znanje, vemo zelo malo. Na Michelangela je postal pozoren najvplivnejši mož v Firencah - Lorenzo Medičejski. Na njegovem domu je Michelangelo proučeval dela starih Grkov in Rimljanov, ki so jih renesančni umetniki šteli za najvišje merilo lepote. Njegova goreča želja je bila, da preseže največja antična umetniška dela.

Okoli leta 1490 so se nad Firenze zgrnili težki časi, zato je mladi Michelangelo odšel v Rim, kjer je s podporo mecenov ustvaril svojo prvo mojstrovino, **kip Pieta v cerkvi sv. Petra**. Gre za upodobitev lepote Marije Device, ki žaluje nad mrtvim Kristusom. Nekaj let pozneje je ustvaril mogočen **kip Davida**. Gre za kip sijajnega, skorajda božanskega mladega bojevnika, ki simbolizira duh florentinske republike.

Michelangelo še ni dopolnil trideset let, a je že dosegel takšno slavo, da so se florentinske oblasti odločile, naj se pomeri z velikim mojstrom prejšnje generacije, Leonardom da Vincijem. Oba naj bi s prizori Bitke pri Cascini poslikala nasprotni steni dvorane državnega sveta. Toda poskus ni uspel. Nobeden od umetnikov ni dokončal zasnovanega dela, čeprav je bila Michelangelova pripravljana risba bitke mojstrska študija moških aktov v boju. Risbo so kasneje razrezali na več kosov, ti pa so se kmalu uničili.

Leta 1505 je papež Julij II. poklical Michelangela v Rim. Prvo Julijevo naročilo Michelangelu je bil veličasten nagrobnik. Toda ko je Michelangelo zbral ustrezno količino marmorja, se je papež lotil še bolj podjetnega načrta, prezidave cerkve sv. Petra, in ni imel ne časa ne denarja, da bi Michelangelu prislughnil. Michelangelo se je nato delno zaradi užaljenosti delno pa zaradi preganjavice pred nasprotniki umaknil v Firenze. A nekoliko kasneje se je spet uklonil papežu. Rezultat obnovljenega sodelovanja med njima je bila Michelangelova poslikava stropa Sikstinske kapele. Michelangelo je potreboval štiri leta, da je dokončal to veliko fresko. Pogosto je delal v nenaravnih in utrudljivih položajih na odru, 20 metrov nad tlemi. Toda ko je delo oktobra 1512 odkril, je končni rezultat napravil izreden vtis na gledalce in se je z njim uveljavil kot "božanski Michelangelo".

Naslednjih nekaj let se je Michelangelo prizadeval dokončati nagrobnik papeža Julija II. (papež je umrl leta 1513, toda njegovi nasledniki so zahtevali, da delo dokonča). Medtem je izpolnjeval tudi naročila Medičejcev za kiparska in arhitekturna dela. Ti so si ponovno pridobili oblast v Firencah, toda leta 1527 so jih Florentinci spet izgnali. Michelangelo se je za kratek čas vključil v politiko in je podprl novo republiko ter vodil utrjevanje mesta pred naslednjim silovitim napadom Medičejcev. Kljub temu so Firenze leta 1530 padle in Michelangelo se je zbal za svoje življenje. Medičejci so zopet naročili nova dela. Življenje v Firencah pod medičejsko oblastjo je postalo nevarno, zato je leta 1534 ponovno odšel v Rim, kjer je ostal do konca življenja. Njegovo poznejše delo zaznamuje tudi pripadnost religiji, kar je še posebej vidno v njegovi poeziji.

Kot kipar, slikar in glavni arhitekt cerkve sv. Petra je papežem služil vse do smrti - 18. februarja 1564.

Laura Zajamšek

15 KATEDRALA SANTA MARIA DEL FIORE

Katedralo je zasnoval Arnolfo di Cambio. Gradnja se je začela leta 1296 v gotskem slogu, zaključena pa je bila leta 1436 s kupolo, ki jo je oblikoval Filippo Brunelleschi. Je tretja največja cerkev na svetu. Posvečena je Santi Marii del Fiore, Devici rože.

Del katedrale je tudi Giottov zvonik, ki je eden od štirih glavnih spomenikov na trgu Piazza del Duomo in je ena od znamenitosti florentinske gotske arhitekture z Giottovim oblikovanjem, z bogatim kiparskim okrasjem in barvno marmorno oblogo. Visok je 84,7 m, obseg meri 15 m.

Giotta je umrl leta 1337 in je dokončal le prvi del svojega zvonika. Zvonik je verjetno zasnovan bolj za okrasne kot za funkcionalne namene. Bogat dekorativni aparat, sestavljen iz šesterokotnih plošč in rombov, uteleša koncept univerzalnega reda in pripoveduje zgodbo o odrešitvi človeštva. Velika štrleča terasa na vrhu, po vzponu z več kot 400 stopnicami, deluje kot panoramska streha.

V bližini se nahaja krstilnica San Giovannija; je ena najstarejših cerkva v Firencah in stoji nasproti mestne cerkve Santa Maria del Fiore. V celoti je oblečena v plošče iz belega marmorja iz Carrare in zelenega marmorja iz Prata. Pokriva jo kupola iz osmih segmentov, ki sloni na obodnih stenah, vendar kupole od zunaj ni mogoče zaznati, ker jo zakrivajo stene. Znanstvenikom je bil velik zalogaj določanje njene starosti, saj so srednjeveški

Firenčani verjeli, da je krstilnica starodavna zgradba iz časa Rimljanov, kot poganski tempelj. Ko vstopite v stavbo, vašo pozornost takoj pritegnejo dragoceni mozaiki v kupoli, ki je bila takrat ena največjih kupol na svetu. V mozaikih prevladuje ogromna figura Kristusa pred sodbo.

Na zunanjem delu lahko vidimo tri mogočna vrata: *južna vrata* so najstarejša, ki jih je med letoma 1330 in 1336 ulil kipar Andrea Pisano. Ta renesančna vrata obsegajo 28 štirilistnih plošč z 20 zgornjimi, ki prikazujejo prizore iz življenja svetega Janeza Krstnika.

Severna vrata je izdelal Lorenzo Ghibertin. Za dokončanje vrat je potreboval kar 21 let. So pozlačeno bronaste barve in prikazujejo Kristusove prizore iz Nove zaveze. Ghibertin je tako izdelal tudi *vzhodna vrata* ali *Vrata raja*, ki so razdeljena na več panelov in prikazujejo več dogodkov (na primer dogodke iz Stare zaveze).

Del katedrale je tudi mogočna kupola, ki je absolutna umetniška mojstrovina in očara svet že od svojega nastanka: je simbol Firenc, renesanse in humanizma nasploh. Kupola je s premerom 45,5 metra in skupno višino več kot 116 metrov največji zidani obok na svetu, ki ga je med letoma 1420 in 1436 zgradil Filippo Brunelleschi. Kupolo sestavljata dve različni kupoli: ena notranja, več kot dva metra debela, z globljim kotom kot druga in sestavljena iz velikih lokov, ki jih skupaj držijo rebra in so izdelane iz opek, razporejenih v obliki ribje kosti. Zunanja kupola je prekrita s ploščicami iz terakote in označena z osmimi rebri iz belega marmorja. Med letoma 1572 in 1579 sta Giorgio Vasari in Federico Zuccari notranji obok kupole poslikala z ogromno Poslednjo sodbo. Načrt za kupolo z lučjo je izdelal Brunelleschi, vendar je bila ta zgrajena šele po njegovi smrti leta 1446, medtem ko je pozlačeno bakreno kroglo in križ na vrhu luči zasnoval Andrea del Verrocchio.

Blažka Kogelnik

16 TURISTIČNI OPIS MESTA SIENA

Sienna je središče pokrajine **Chianti**. Mesto leži južno od Firenc in je obkroženo z vinogradi. Znano je po svoji kulinariki, umetnosti, muzejih ter konjski dirki Palio. Legenda o nastanku Siene pravi, da sta mesto ustanovila dva Remova sinova, ki sta pobegnila iz Rima in s seboj prinesla kip volkulje, ki je še danes eden od simbolov mesta. Mesto je obstajalo že v času Etruščanov. Danes lahko v mestu vidimo srednjeveške stavbe, mnoge muzeje, trgovine, kavarne, vinarne ter znane restavracije.

Mesto se ponaša z mnogimi trgi. Najbolj znan je **Piazza del Campo**, ki je bil zgrajen v začetku 12. stoletja na nekdanjem rimskem forumu. Oblikovan je tako, da je obrnjen proti Palazzo Pubblico, nekdanji mestni hiši, ki je zdaj preurejena v muzej Civico. Trg je razdeljen na devet odsekov, ki naj bi predstavljal plašč Marije Device, ki je zavetnica mesta. Tako kot v srednjeveških časih se še danes na trgu dogajajo najpomembnejši dogodki.

Danes je najbolj znan dogodek **Palio**, konjska dirka brez sedla. Ta tradicija je ohranjena še iz srednjega veka in se dogaja vsako leto dvakrat, 2. julija in 16. avgusta. Tekma poteka tako, da se sienske četrti izzovejo na dirko. Danes je ohranjenih še samo 17 četrti, tekmuje jih le še 10. Vsaka četrt ima svojo zastavo, ki je na tekmi prikazana z oblačili jahalca. Ta festival traja štiri dni, tekma se dogaja 4. dan. Na dan Palia se začne procesija okoli 3. ure, v zgodovinskih kostumih, ki poteka skozi mesto do Il Campa, kjer se okoli 7. ure začne tekma. Konji morajo preteči tri kroge okoli trga in zmaga tisti, ki prvi prečka ciljno črto, tudi če je brez jahalca.

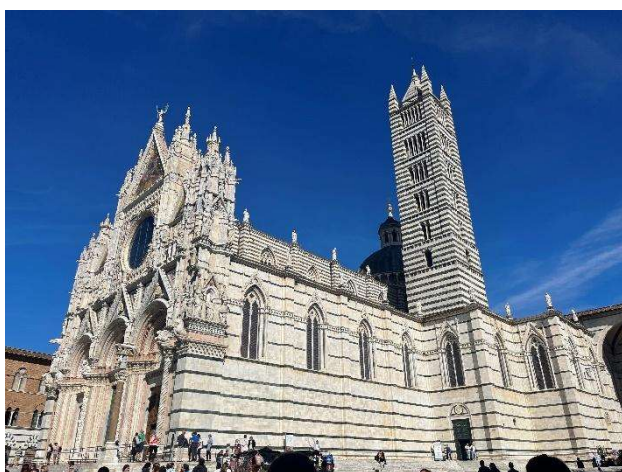
Pogled na trg Piazza del Campo

Na Piazza del Campo stoji znamenit **stolp Mangia**, ki je bil zgrajen na sredini 14. stoletja (1338–1348). V višino meri 102 m in je bil v tistem času eden najvišjih posvetnih stolpov v srednjeveški Italiji. Zgrajen je iz rdeče opeke in belega travertina, kot cerkveni zvonik, in naj bi bil enake višine kot katedrala. Legenda pravi, da je stolp dobil ime po prvemu zvonarju, ki je imel vzdevek *Mangiaguadagni*. Na stolp do zvona vodi 400 stopnic, ki še danes dovoljujejo turistom, da pridejo na njegov vrh in si privoščijo čudovit razgled na mesto.

Drug pomembnejši trg je **Piazza del Duomo**, na katerem poleg čudovite katedrale stojijo tudi Museo Metropolitana, Museo Archeologico, krstilnica ter bolnišnica Santa Maria della Scala, ki skriva čudovit gotski oltar. Katedrala Duomo di Siena je gotška zgradba, polna poznogotskih kipov, zgodnjerenesančnih slik in baročnega oblikovanja. Zunanost katedrale je ustvarjena iz belega in zeleno črnega marmorja, z mnogimi detajli, bela in črna sta simbolični barvi Siene. Stavba je bila zgrajena v 13. stoletju na mestu prejšnje cerkve in je v obliki latinskega križa s kupolo in z zvonikom, ki so ga dodali v začetku 14. stoletja. V notranjosti katedrale se nadaljuje belo-črn marmor, tla so dekorirana z mozaiki, ki prikazujejo biblijske prizore. 56 mozaičnih ploščic je zasnovalo 40 najbolj znanih sienskih umetnikov tistega časa. Gradili so jih vse do začetka 19. stoletja. Poleg čudovitih mozaikov katedrala skriva tudi mnoge druge znamenitosti, kot je Chigijeva kapela, ki se nahaja v desnem krilu. Posvečena je Madonni del Volto, ki je zavetnica mesta. V hudih časih, predvsem med vojnami in vpadi, so na oltar postavili ključ mestnih vrat in tako obvarovali mesto. V levem krilu stoji kapela San Giovannija, ki je krstilna kapela, krstilni kamen ima še danes. Pod to krstilnico je tudi grobnica z relikvijami sienskih svetnikov. V katedralo je vključena tudi Piccolominijeva knjižnica, ki je bila zgrajena za hranjenje rokopisov papeža Pija II., ki je bil iz Siene.

Kot zanimivost je vredno dodati, da so približno 100 let po izgradnji katedrale, kot jo vidimo danes, želeli dodati prečno cerkveno ladjo in tako cerkev povečati - Duomo bi postala ena največjih krščanskih katedral. Dela so se tako res začela, vendar so zaradi kuge morali prenehati z deli, danes pa je v nedokončani ladji muzej, ki ponuja tudi čudovito razgledno ploščad.

Katedrala Duomo

Tia Trstenjak, Blažka Rupčič

17 GALILEO GALILEI

Galileo se je rodil leta 1564. Bil je italijanski fizik, matematik, filozof in astronom. Bil je sin znanega skladatelja Vincenza. Galilejo je bil prvi človek po Arhimedu, ki je proučeval naravne pojave z eksperimenti. Sprva je ovrigel prepričanje znanega grka Aristotela, da različna telesa padajo z različnimi hitrostmi, kasneje je ovrigel še 1. Newton zakon. Ko je dopolnil 28 let, se je zaposlil na univerzi v Padovi. Tam je iznašel kar nekaj svojih odkritij. Eno od teh je, da je dokazal, da se hitrost padajočih teles enakomerno veča s časom, ter pojasnil in matematično opisal gibanje izstrelkov po paraboli. Leta 1609 je nekako prikazal svoj najpomembnejši izum v karieri. Na vrhu zvonika sv. Marka v Benetkah je sestavil Galilejev daljnogled, katerega je uporabljal za astronomska opazovanja. Ta izgleda kot teleskop, bistvena razlika pa je v tem, da ima njegov teleskop pokončno sliko in majhno vidno polje. S tem daljnogledom je Galilejo odkril, da Rimska cesta razpade v veliko število zvezd. Teleskop mu je omogočil pogled na Luno, zato je začel risati karte Lunine površine. Na njih je upodobil Lunine kraterje, vene in morja. Skozi celotna opazovanja je odkril tudi Jupitrove lune ter ogromno zvezd itd. Ko je Galilejo opazoval, je mislil, da je Sonce v središču gibanja, Zemlja pa kroži okoli njega tako kot vsi drugi planeti. Galilejo je seveda podpiral Kopernikov sistem (podpiral je tezo, ki nasprotuje Bibliji). A cerkev je menila drugače. Leta 1632 je izdal heliocentrični sistem, s katerim se cerkev ni strinjala. Naslednje leto je v Rimu proti njemu potekal sodni proces. Javno se je odrekel svojim delom, nato pa zadnja leta preživel v hišnem priporu. Tam si je vzel čas in je napisal eno izmed svojih najpomembnejših del – Razprave o dveh novih znanostih. Ker je prepoved inkvizicije trajala še naprej, je dela pritisotopil na Nizozemsko. Tam je bil tudi izdan. Od leta 1757 so njegova dela spet dovoljena.

Federico Giaanbologna

Rodil se je leta 1529. Bil je italijanski kipar. Po rodu je bil Francoz, vendar je veliko naredil za Italijo in Toskano. Ko je končal šolanje v belgijskem Antwerpnu, se je odločil za študij antičnega kiparstva v Rimu. Njegov vzornik je bil zelo znan italijanski kipar Michelangelo. Svoje prvo večje naročilo je dobil od Papeža Pija IV., in sicer ogromen kip Neptuna in pomožne figure za Neptunov vodnjak. Leta 1553 se je preselil v Firence, kjer je potem obiskoval umetnostno akademijo, ki jo je ustanovil član prestižne družine Mediči, Cosimo I. Medičejski. Kasneje je za to družino naredil nekaj znanih del – konjeniški kip in druga dela. Ta družina mu ni pustila zapustiti Firenc, saj jih je bilo strah, da bi si ga zaradi njegovega talenta prisvojili avstrijski ali španski Habsburžani. Umrl je v Firencah, ko je bil star 79 let (leta 1608). Pokopali so ga v kapeli, katere načrt je naredil sam. Njegovo najbolj znano delo je kip Ugrabitev Sabink. Njegova druga najbolj znana dela so: Architettura, Ženska figura, Herkules in Nessus.

Jure Kordež

18 PISA

KRSTILNICA: Krstilnica sv. Janeza Krstnika je rimskokatoliška cerkvena stavba. Gradnja se je začela leta 1152, da bi nadomestila starejšo krstilnico. Ko je bila leta 1363 dokončana, je postala druga zgradba na tem trgu. Krstilnico je izvirno zasnoval Diotisalvi, čigar ime je mogoče prebrati na dveh stebrih znotraj stavbe. V 19. stoletju je bila krstilnica korenito obnovljena.

Kipe, postavljene na vrhu prvega nadstropja, so nadomestili z deli, ki niso posnemala srednjeveškega okusa, medtem ko so bile prvotne skulpture skoraj vse izgubljene. Poseg bi se moral razširiti tudi v notranjost, z ustvarjanjem fresk, vendar projekt ni bil uresničen. Je primer prehoda iz romanskega v gotski slog: spodnji del je v romanskem, zgornji pa v gotskem slogu. Preklada je razdeljena na dva nivoja. Spodnja prikazuje več epizod iz življenja sv. Janeza Krstnika, zgornja pa Kristusa med Marijo in sv. Janezom Krstnikom ob strani angelov in evangelistov.

KATEDRALA: Katedralo v Pisi so začeli graditi leta 1063. Njen arhitekt je sanjal, da bo ustvaril stvaritev, ki simbolizira obseg trgovskih vezi v Pisi. Leta 1092 se je v arhitekturi pojavila monumentalna katedrala Pisa, glede na ogromne dimenzije stavbe pa lahko rečemo, da je bila gradnja zelo hitra. Žal je v 16. stoletju grozljiv požar uničil neprecenljiva platna in strukture katedrale. Takoj po tragediji so ljudje začeli obnavljati glavno atrakcijo Pise. Ogenj je uničil tudi večino renesančnih del, vendar slike in freske, ki so se ohranile od 11. do 13. stoletja, niso izgubile svetlosti barv. Obrtniki so uporabljali beli in črni marmor, nekatere elemente pa so pokrivali s pozlatom. V oltarju katedrale stoji velikanski Kristusov kip, kupola pa je okrašena s podobo Blažene Device Marije. Zanimivo je, da je ime Galileja povezano s katedralo v Pisi. Tukaj je dobil Galileo formulo za prosti padec. Medtem ko je opazoval, kako žarnice nihajo v templju, je določil zakone nihanja.

STOLP: Je ena najprepoznavnejših stavb na svetu in eden od simbolov Italije. Objekt so zgradili, da bi se oblastniki bahali s svojimi plenilskimi uspehi. Stolp v Pisi je danes eden najbolj fotografiranih in fotogeničnih objektov na svetu. Poševni srednjeveški stolp v Pisi sicer ni samostojen objekt, ampak samostoječi zvonik stolnice sv. Marije Vnebovzete. Zgrajen je bil med 12. in 14. stoletjem in se je, kot rečeno, zaradi mehke podlage začel nagibati že med gradnjo.

Stolp je preživel številne močne potrese. Rešitelj stolpa, da se le-ta ni podrl, je bil prav njegov skorajšnji krvnik – mehka zemlja, ki je povzročila nagibanje. Stolp v Pisi je preživel tudi vojne. Med drugo svetovno vojno so sumili, da so ga Nemci uporabljali kot opazovalno točko. Od leta 1987 je stolp del UNESCO-ve svetovne dediščine.

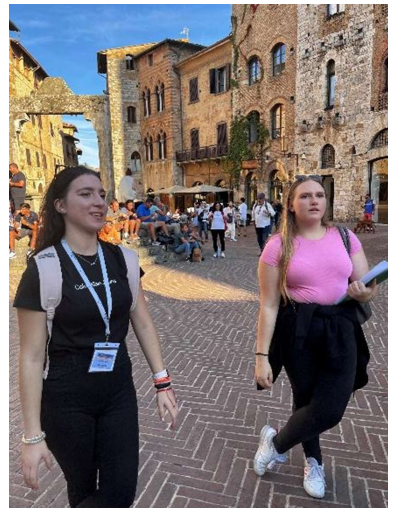
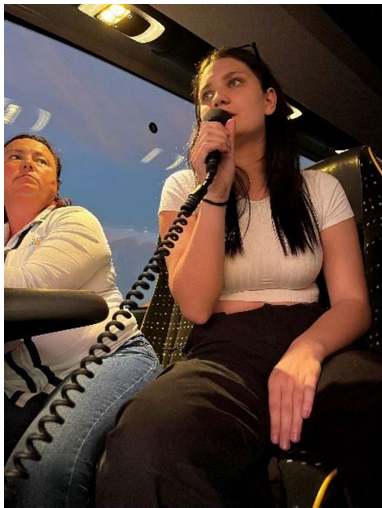

Kaja Mencinger

19 NEKAJ ZABAVNIH UTRINKOV Z NAŠE POTI PO TOSKANI

Vse fotografije so pridobljene iz lastnega arhiva dijakov in dijakinj udeleženih na izletu. Spodaj sledijo še fotografije vodenj dijakov.

Zabavni utrinki:

